

Tervezet

ÜTMUTATÓ

A

KORSZERŰ ALAPANYAGÚ FÖLDMÉRÉSI ALAPTÉRKEPEK
BEVEZETÉSÉHEZ, SOKSZOROSÍTÁSÁHOZ, A VÁLTOZÁSOK
VEZETÉSÉHEZ ÉS A TÉRKÉPI ADATSZOLGÁLTATÁSHOZ

Budapest

1979.

MÉM Országos Földügyi és Térképészeti Hivatal
Földmérési Főosztály

T e r v e z e t

U T M U T A T Ó

a korszerű alapanyagú földmérési alaptérképek bevezetéséhez, sokszorosításához, a változások vezetéséhez és a térképi adatszolgáltatáshoz

Budapest

1979

Készítette: A NEM Országos Földügyi és Térképészeti
Hivatal Földmérési Főosztálya megbizá-
sából a

FÖLDMÉRÉSI INTÉZET

Megrendelési törzsszám: 79-5

Készült a Földmérési Intézet háziyomdájában

Budapest, V. Guszev u.19.

Kiadásért felelős: Somló József

Készült: 45 példányban

TARTALOMJEGYZÉK

	oldal
1. Bevezetés	1
2. A földmérési alaptérkép felmérési eredeti térképe ...	1
2.1. A felmérési eredeti térkép alapanyaga	1
2.2. A felmérési eredeti térképen használható rajz- eszközök	2
2.21. Ceruzák	2
2.22. Tusok	3
2.23. Tuskihuzók, tollak stb.	3
2.24. Javítások végrehajtása a felmérési eredeti térképen	3
2.3. Munkatérkép készítése a felmérési eredeti tér- képről	4
2.4. A névrajz, a térképi jelek és egyéb megírások ..	5
2.5. A földmérési alaptérkép sokszorosításra való előkészítése	5
3. Az ideiglenes nyilvántartási térkép	6
4. Az 1:10 000 ma. külterületi és az 1:4000 ma. belterü- leti átnézeti térkép	8
5. A földmérési alaptérkép és az átnézeti térképek nyom- dai sokszorosítása és a végleges nyilvántartási tér- képek elkészítése	8
6. A földmérési alaptérkép nyilvántartásának feladat- köre	10
7. A térképi változások vezetése	10
7.1. Az ideiglenes nyilvántartási térkép vezetése ...	10
7.2. A nyilvántartási térkép vezetése	12
7.21. A változások vezetése a sikrajzi nyilván- tartási térképen	12
7.211. Változások vezetése a fővárosi sikrajzi nyilvántartási térképe- ken	13

7.22. A változások vezetése a domborzati nyil- vántartási térképen	15
7.3. Az 1:10 000 ma. külterületi és az 1:4000 ma. belterületi átnézeti térképek változásainak ve- zetése	16
8. A térképi adatszolgáltatás	16
8.1. Mérethelyes térképi adatszolgáltatás	17
8.11. Manuális térképmásolás	17
8.12. Fénymásolás síkfénymásolón	18
8.13. Nyomdai másolat	19
8.2. Közel mérethelyes térképi adatszolgáltatás	19
8.21. Fénymásolás	19
8.22. Térképmásolat készítése egyéb rendszerű másolóberendezésekkel	19
8.23. Térképi adatszolgáltatás mikrofilmekről .	20

1. Bevezetés

Jelen "Utmutató" a földmérési alap- és nyilvántartási térképek alábbi korszerűsítési lehetőségeit tárgyalja:

a/ poliészter alapanyagu, transzparens rajz- és diazó fóliák alkalmazását:

- a felmérési eredeti térképek készítésénél,
- a sokszorosítási célra készülő tisztázati másolatoknál,
- a nyilvántartási térképek készítésénél,
- a térképi változások átvezetésénél és
- a térképi adatszolgáltatásnál.

b/ előregyártott öntapadó felírások /névrajz, térképi jelek stb./ alkalmazását a sokszorosítandó térképeken.

Az Utmutatóban foglaltak a gyakorlatban olyan ütemben vezethetők be, ahogyan a rendszer működésének előfeltételei biztosíthatók.

2. A földmérési alaptérkép felmérési eredeti térképe

2.1. A felmérési eredeti térkép alapanyaga

A felmérési eredeti térkép alapanyaga lehet:

- transzparens poliészter rajzfólia,
- korektosztat rajzlap,
- karcfólia.

Transzparens poliészter rajzfólia használható - méretaránytól függetlenül - mind a sikrajzi, mind a domborzati felmérési eredeti térképhez.

Amikor a feladat domborzatábrázolást is előír, külön sikrajzi és külön domborzati eredeti térképet kell készíteni. A domborzati eredeti térképet - ha nem karceljárással készül - transzparens poliészter fóliára kell készíteni. A poliészter rajzfólia vastagsága minimálisan 0,08 mm, maximálisan 0,15 mm lehet, rajzfelülettel csak egyik oldala legyen ellátva.

A rajzfóliát használatba vétele előtt zsirtalanítani kell. Ehhez vizes tisztítószeres /pl. Unimó, Tip stb./ vagy tisztítóporok /pl. Pelikán 333, Rotring 5282/ alkalmasak. Legcélszerűbb a gyár által ajánlott szereket használni.

Tűz- és robbanásveszélyes szerek /pl. benzin stb./ használata tisztításra tilos. Szesztartalmu tisztítószert a fóliák rajzfelületén pedig azért nem szabad használni, mert az oldja a rajzréteget.

Korektosztat rajzlap a fotótérképes eljáráshoz és a nem EOTR-ben készülő térképek sikrajzához használható. Karcfólia az automatikus uton történő térképkészítésnél kerül alkalmazásra.

2.2. A felmérési eredeti térképen használható rajzeszközök

2.21. Ceruzák

Mind a korektosztat lapon, mind a poliészter rajzfólián történő térképezéshez legalább 5H keménységű, a megírásokhoz pedig legalább 2H keménységű grafit ceruzát kell használni. A felmérési eredeti térképet tisztán kell tartani, ezért rajta puha grafit ill. színes ceruzát nem szabad használni. A műanyagbelű ceruzák nyoma nehezen távolítható el a rajzfelületről, ezért használata nem javasolt.

Karcfólián a karcréteg eltávolítása után a ceruza nem hagy nyomot, ezért erre ceruzával sem térképezni, sem írni nem szabad.

2.22. Tusok

Poliészter rajzfólián a rajzrétegbe bemaródó un. fóliatust kell használni /pl. Rotring fekete fóliatus. gyári cikkszáma: 595617/. A fóliatus a grafit ceruzavonalakon is jól megtapad és így kevésbé sérülékeny, mint a vízben oldódó tus.

A korektosztat rajzlapon vízben oldódó tussal kell dolgozni.

Karcfóliára a karcréteg eltávolítása után - tehát a térképi tartalom pozitíválása után - fóliatussal lehet megfelelően rajzolni, írni.

2.23. Tuskihuzók, tollak stb.

A poliészter fóliák rajzrétege erősen koptatja a rajzeszközöket, ezért zafir- vagy keményfém hegyű rajzeszközt célszerű használni. A műanyagok többségét a fóliatus oldja, ezért fóliatus alkalmazása esetén acetonnak ellenálló fém, vagy műanyag kihuzót, tollat, vonalzót, sablont, tustartót stb. kell használni.

Ilyen kopásnak és fóliatusnak ellenálló rajzeszköz pl. a Rotring Foliograph vagy a Staedtler Mars Duranite.

2.24. Javítások végrehajtása a felmérési eredeti térképen

A grafit ceruzavonalakat puha radirral távolíthatjuk el. Jól használhatók a puha műanyagradirok is. Ilyenek pl. a Staedtler-Mars 52650, és a Rotring B-20. és B-30. jelű radirok. Az így radirozott, sértetlen rajzfelületre minden fajta alapanyagu rajzhordozó esetén ismételten lehet rajzolni ceruzával és tussal egyaránt.

A vizes tus eltávolítása a papir alapanyagu korektosztat lapról mechanikai eszközökkel lehetséges. Ehhez kemény tusradirt, pengét, üveggyapot törölt stb. használunk.

Tussal való újabb rajzolás előtt a mechanikailag megbon-
tott felületet tömöríteni kell, /pl. simítócsonttal/.

Ha a rajzréteg megkopott, megsérült, a sérült helyre már
csak fóliatussal lehet rajzolni.

A poliészter rajzfóliáról, valamint a karcfóliáról a fólia-
tus mind mechanikai úton, mind fóliatusoldó vegyszerrel
egyaránt eltávolítható.

A rajzréteg nélküli felületnél a vegyszeres eltávolítás
az elsősorban ajánlott módszer. A rajzfelülettel ellátott
poliészter rajzfóliánál a mechanikai és a vegyszeres el-
távolítás egymást kiegészítve alkalmazható. Nagyobb felü-
letek esetén a vegyszeres, egészen kis részleteknél a me-
chanikai eljárás az előnyösebb. A mechanikai eltávolítás-
hoz használhatunk kemény tusradirt, pengét, kést, üveg-
gyapot törlőt, stb.

A mechanikai, ill. vegyszeres kezelés következtében leko-
pott rajzrétegre változatlanul lehet fóliatussal újra rajz-
olni. A mechanikai kezelést minden esetben, minden rajz-
hordozónál finoman, kiméletesen kell végezni.

2.3. Munkatérkép készítése a felmérési eredeti térképről

A felmérési eredeti térkép sokszorosításához tisztázati
másolatot kell készíteni, ha az sokszorosításra alkalmat-
lan.

A tisztázati másolatok készítése megfelelő rajzeszközök
és eljárások alkalmazásával elkerülhető. Hatásos eljárás
a felmérési eredeti térkép tehermentesítésére pl. a munka-
térkép készítése. Ebben az esetben a felmérési eredeti
térképről a vonalas térképezés tussal való kihúzása után
transzparens poliészter diazó fóliára, síkfénymásolón
másolatot készítünk.

Ezen, vagy a róla készült papír fénymásolaton, mint munka-
térképeken elvégezhetünk sok olyan részfeladatot, amelyek
ezideig a felmérési eredeti térképet terheltek. Ilyen rész-
feladatok pl.: a tömbszámozás, helyrajziszámozás, névrajz,
stb. megtervezése.

A síkfénymásolón készült poliészter diazó másolat műszakilag azonos értékű a felmérési eredeti térképpel, így ezen végezhető el a grafikus területszámítás, az ellenőrző mérések kijelölése, kiértékelése. az ellenőrző területszámítás stb. Ezek a kiegészítő munkarészek természetesen kötelezően átadandók a földhivatalnak az állami átvételi vizsgálathoz. Ily módon a felmérési eredeti térképre csak az egyes tervezetek, részfeladatok végeredménye kerül és az szinte tisztázati minőségben készülhet el, sokszorosításra alkalmasan.

2.4. A névrajz, a térképi jelek és egyéb megírások

Mind a szelvénykereten kívüli, mind a szelvénykereten belüli megírások, névrajz, számok, térképi jelek, stb. manuális megírással készíthetők a felmérési eredeti térképen, illetve annak tisztázati másolatán, de alkalmazhatók az előregyártott, fényszedett, öntapadó feliratok is. Megengedett a Letraset elv szerint készített feliratok használata is.

A felragasztások megfelelő tapadásáról, esetleg külön fixálásáról gondoskodni kell.

Az ugyanazon munkaterülethez tartozó, azonos méretarányú szelvényeken a megírásokat azonos eljárással kell készíteni. A kereten belüli jelkulcsi jelek, helyrajzszámok, névrajz párhuzamos megírásához, felragasztásához a transzparens szelvény alá egy térképlap nagyságu, milliméterpapírt célszerű helyezni.

2.5. A földmérési alaptérkép sokszorosításra való előkészítése

A felmérési eredeti térképek sokszorosíthatóságának lényeges feltétele az azonos denzitású /min. 1,0 denzitásértékű/ rajz.

További feltétel a nem transzparens felmérési eredeti térképeknél az egyenletes és magasfoku fényvisszaverő képesség, a transzparenséknél pedig kiváló egyenletes transzparencia /minimum 75 %-os transzparencia érték/. A sokszorosításra való alkalmatlanság oka lehet még az egyenetlen vonalvastagság, megírások nem előírás szerű mérete, elhelyezése, és azok ritmushibái.

Sokszorosításra alkalmatlan az elpiszkolódott, durván javított, gyűrött vagy sérült térkép is.

A felmérési eredeti térképeket ahhoz, hogy sokszorosításra alkalmasak maradjanak, óvni kell a szennyeződésektől. Az elkerülhetetlen kisebb szennyeződéseket az egyes munkafázisok után a sokszorosítandó térképekről el kell távolítani.

A ceruzás térképezés után a tussal való kihúzás előtt célszerű a munkába vett felületeket ismételten zsirtalanítani. Erre a célra a tisztítóporok felelnek meg leginkább.

A sokszorosítás előtt puha radírral el kell távolítani a lapokról a térképezés, illetve kihúzás és megírás után megmaradó grafitvonalakat, írásokat, jeleket stb. Ezt követően a fóliákat vizes tisztítószerrel le kell mosni.

Ha a felmérési eredeti térkép sokszorosításra alkalmatlan, akkor tisztázati másolatot kell róla készíteni.

3. Az ideiglenes nyilvántartási térkép

Az EOTR 1:4000 méretarányú földmérési alaptérképei szelvényhatárosak, a felmérések község- illetve tömbhatárosak.

Azokról a szelvényekről, amelyek még felméréstlen részeket is tartalmaznak, nem célszerű nyomatokat készíteni. Ezeket a szelvényeket a sokszorosítandók közül ki kell emelni és róluk lehetőleg 0,08 mm vastag transzparens poliészter diazó fóliára síkfénymásolón eggyel több fénymásolatot kell készíteni, mint ahány járási földhivatal területébe esik a szelvényen. térképezett rész. A fénymásolat készítésé-

sénél a térkép rajzfelületének érintkeznie kell a diazó-fólia fényérzékeny rétegével. A fénymásolt tartalom így a fólia alsó lapjára kerül és a fólián áttekintve ad helyes állású képet. A rajzréteg a diazó fólia felső lapjára kerüljön. Ez a másolat lesz az ideiglenes nyilvántartási térkép. Ezekből 1-1 példányt a változások vezetését végző földhivataloknak, egv példányt pedig a Földmérési Intézet Adat- és Térképtári Osztályának /továbbiakban: FÖMI Térképtár/ kell átadni. Azt a felmérési eredeti térképet, amelyről az ideiglenes nyilvántartási térkép készült, annak a megyei földhivatalnak kell átadni, amelynek területére esik a felmért rész, illetve amelynek nagyobb felmért területe esik a szelvényre.

Ha a szelvény üres része a későbbiek során felmérésre kerül, a felmérési eredeti térképet az azt őrző megyei földhivatal a felmérő szerv rendelkezésére bocsájtja. Az üres rész térképezését ezen kell végezni. Üres résznek tekintendő az EOTR 1:4000 ma. térképén az az ennél nagyobb méretarányban felméréndő terület is, amely későbbi felmérése után kerül átnézetiként ábrázolásra az 1:4000 ma. földmérési alaptérképen.

Az ideiglenes nyilvántartási térképeket mindaddig kell vezetni, róluk adatot szolgáltatni, amíg a teljes szelvényről el nem készülnek a végleges nyilvántartási térképek. Ekkor a végleges nyilvántartási térképre át kell vezetni az időközben bekövetkezett változásokat az ideiglenes nyilvántartási térképről. A változások átvezetésének ellenőrzése után az ideiglenes nyilvántartási térképek szerepe megszűnik.

Az ideiglenes nyilvántartási térkép készítésével egyidőben a szelvényről fénymásolatok készítenők a földmérési alaptérképekkel az F.3. Szabályzat szerint ellátandó hatóságok részére is, ugyancsak ideiglenes jelleggel.

A domborzati térképről ideiglenes nyilvántartási térképet nem kell készíteni. Az esetleges változásokat a felmérési eredeti térképen kell átvezetni:

4. Az 1:10 000 ma. külterületi és az 1:4000 ma. belterületi átnézeti térkép

Az 1:10 000 ma. külterületi és az 1:4000 ma. nem EOTR belterületi átnézeti térképeket transzparens poliészter rajzfóliára kell fóliatussal elkészíteni. Anyaga, minősége legyen azonos a fóliákra készülő sikrajzi felmérési eredeti térképével. A feliratok, névrajz stb. ugyanugy ragaszthatók, mint a felmérési eredeti térképeken.

Az átnézeti térképek nyilvántartási példányát a területileg illetékes járási földhivatal őrzi, vezeti a rajtuk bekövetkezett változásokat és végez róluk adatszolgáltatást.

5. A földmérési alaptérkép és az átnézeti térképek nyomdai sokszorosítása és a végleges nyilvántartási térképek elkészítése

A nyomdai sokszorosítás a sokszorosításra alkalmas felmérési eredeti térképről vagy tisztázati másolatáról történik. A nyomatok lehetnek csak a sikrajzot, csak a domborzatot vagy mindkettőt tartalmazók.

A sokszorosítás során kell elkészíteni a végleges nyilvántartási térképeket. A végleges nyilvántartási térképek alapanyaga transzparens, egyik oldalán rajzréteggel ellátott 0,08-0,15 mm vastagságú poliészter rajzfólia. Az egységesen azonos és megfelelő tulajdonságú fóliákat a sokszorosítást végző szerv biztosítja. /A kísérletek során a Bandatex és GAF fóliák adtak jó eredményt./

A nyomás a rajzfelületre kerül. Külön sikrajzi és külön domborzati nyilvántartási nyomat készül. A nyomás színe megegyezik a papírnyomatok színével, tehát a sikrajzi fekete, a domborzati barna.

A fóliára történő nyomáshoz gyorsan száradó festéket kell használni /pl. 10 % szárítóanyagot tartalmazó Elitron Ultralux festéket/.

A sikraízi nyilvántartási térkép céljára eggyel több főlianyomatot kell készíteni, mint ahány járási földhivatal területe esik a szelvényre. A nyomatokkal a járási földhivatalokat és a FÖMI térképtárat kell ellátni. A felmérési eredeti térképet és - ha készült - tisztázati másolatát a területileg illetékes, illetve a megőrzésére kijelölt megyei földhivatalnak kell átadni.

A domborzati nyilvántartási térképből annyi nyomatot kell készíteni, ahány megye területét érinti a szelvény. A domborzati eredeti /és tisztázati másolata/ a területileg illetékes, illetve megőrzésre kijelölt megyei földhivatalhoz kerül. A nyomatok 1-1 példányát a többi érintett megyei földhivatal(ok)nak, 1 példányát pedig a FÖMI Térképtárának kell átadni.

Az F.3.Szabályzatban előírt nyomdai sokszorosítás csak az első alkalommal történik hagyományos módon /a FÖMI útján/ az állami államunkák költségkerete terhére.

Ujabb nyomat készítése előtt a sokszorosítandó térkép /a felmérési eredeti térkép, vagy a tisztázati másolat, vagy a nyilvántartási térkép/ teljes területére vonatkozóan át kell vezetni az összes végleges változásokat. A változások átvezetésének megtörténtét és annak időpontját az új nyomaton is fel kell tüntetni. Az újabb nyomat készítésénél szükség szerint új nyilvántartási fóliatérkép is készíthető. Az átnézeti térképekről is készíthető nyomat papírra és poliészter rajzfóliára egyaránt.

Az átnézeti térképek sokszorosításának költségei a megrendelőt terhelik.

6. A földmérési alaptérkép nyilvántartásának feladatköre

- a/ A sikrajzi változások átvezetése a sikrajzi nyilvántartási térképeken történik. Végzik az illetékes járási földhivatalok. Az átvezetés módja: folyamatos.
- b/ A domborzatváltozások átvezetése a domborzati nyilvántartási térképeken a domborzati változási vázrajzok alapján történik. Végzik az illetékes megyei földhivatalok. Az átvezetés módja: időszakos /legalább évente/, de konkrét adatszolgáltatás céljából soron kívül kell elvégezni.
- c/ Az 1:4000-nél nagyobb méretarányú EOTR nyilvántartási térképeken átvezetett végleges /jogerős/ változásokat a tartalmi előírásoknak megfelelően az 1:4000 m^a. nyilvántartási térképeken átnézetiként is ábrázolni kell. Az átvezetést a járási földhivatalok végzik. Az átvezetés módja: időszakos /legalább évente/, de konkrét adatszolgáltatást céljából soron kívül kell elvégezni.
- d/ Az 1:4000 méretarányú EOTR nyilvántartási térképeken átvezetett végleges /jogerős/ nyilvántartási és átnézeti térképi változásokat a tartalmi előírásoknak megfelelően az 1:10 000 m^a. külterületi átnézeti térképen is át kell vezetni.
Az átvezetést a járási földhivatalok végzik. Az átvezetés módja: időszakos /legalább évente/, de konkrét adatszolgáltatás céljából soron kívül kell elvégezni.

7. A térképi változások vezetése

7.1. Az ideiglenes nyilvántartási térkép vezetése

Ideiglenes nyilvántartási térkép csak a sikrajzról készül. Az ideiglenes nyilvántartási térképen a fénymásolt tarta-
lom a transzparens poliészter diazó fólia alsó felületén van.

A fólia felső felületén van a rajzréteg. A rajzréteg felől szemlélve kapunk helyes állásu képet. A transzparens fólia-térképek alá munka közben mindig tiszta, fehér alátétet kell helyezni.

A térképi változásokat a nyilvántartási térképre kétféle módszerrel lehet átvezetni:

- a/ méretekből térképezni a nyilvántartási térképen,
- b/ a helyesen térképezett és ellenőrzött változási vázrajzról a változást átrajzolni a nyilvántartási térképre. A nagyobb területre kiterjedő változásoknál a változási vázrajzot a nyilvántartási térkép mérettartó másolatán kell készíteni. Az ellenőrzött változási vázrajzot a nyilvántartási térkép megfelelő helye alá kell illeszteni és a változásokat a nyilvántartási térkép felső felületére át kell rajzolni.

Előzetes változásnál a kirajzolás ceruzával történik. Jogerős /végleges/ változás átvezetéséhez fóliatust kell használni. A változás folytán megszűnő rajzi, megírási, jelkulcsi sth. tartalmat az eddig szokásos módon kell érvényteleníteni. Az érvénytelenítés előzetes változásnál ceruzával, jogerősnél fóliatussal történik.

A jogerős változásnak tussal történő átvezetése után az előzetes változás ceruzanyomait puha radírral távolítjuk el.

Az előzetes nyilvántartási térkép tehát a felmérés kori állapotot a lap alsó felületén fénymásolt tartalomként, az előzetes változásokat a lap felső lapján ceruzával feltüntetve, míg a jogerős /végleges/ változásokat ugyancsak a lap felső felületén, fóliatussal kirajzolva tartalmazza.

Ha elkészült a végleges sikrajzi nyilvántartási térkép, akkor az ideiglenes nyilvántartási térkép összes időközi változásait át kell rajta vezetni. A végleges nyilvántartási térkép nyomdailag nyomott tartalma a lap felső, rajzfelülettel ellátott lapján van. Az átvételnél a végleges változások során megszűnt

és az ideiglenes nyilvántartási térképen tussal érvénytelenített tartalmat a végleges nyilvántartási térképről el kell távolítani. A nyomdailag nyomott tartalom ugyanazokkal az anyagokkal, eszközökkel és módszerekkel távolítható el a fóliáról, mint a fóliatus. Az eltávolítást úgy kell végezni, hogy a térkép rajzfelülete minél kisebb mértékben károsodjék.

Ezt követően fekete fóliatussal át vesszük az érvényben lévő új tartalmat. Végül a ceruzás előzetes változásokat vezetjük át az előzetes nyilvántartási térképnek teljesen megfelelően.

7.2. A nyilvántartási térkép vezetése

7.21. A változások vezetése a sikrajzi nyilvántartási térképen

A sikrajzi nyilvántartási térkép a sikrajzi felmérési eredetiről /tisztázatról/ transzparens poliészter rajzfóliára készített nyomat. A térképi tartalom a fólia felső, rajzréteggel ellátott felületén van.

A változások átvezetése előzetes változásnál úgy történik, hogy ceruzával feltüntetjük az új állapotot a fólia rajzfelületén, a változás folytán megszűnő állapotot pedig a szokásos módon ugyancsak ceruzával érvénytelenítjük.

A térképezés történhet úgy, hogy az új állapotot méretekből, koordinátákból térképezzük, de célszerűbben úgy, hogy a helyesen térképezett és megvizsgált változási vázrajzot a nyilvántartási térkép alá illesztjük, és a változást a lap felső felületére ceruzával átrajzoljuk.

A változási vázrajzról történő átrajzolás pontosságát növeli, ha a vázrajz a nyilvántartási térképről mérettartó anyagra készített másolaton van. Ilyen másolat készíthető transzparens poliészter rajzfóliára manuálisan és diazófóliára síkfénymásoló berendezéssel.

Kis területű változásoknál a változási vázrajz papír alapanyagú másolaton is elkészíthető.

Általában 60-70 cm² térképi területű, illetve 8-10 cm legnagyobb térképi méretű változások esetében végezhető el az átvétel megfelelő pontossággal nem mérettartó, papír térképmásolaton készített változási vázrajzról.

A jogerős /végleges/ változásoknak a nyilvántartási térképen történő átvezetésénél először a változás folytán megszűnő állapotot kell a térképről eltávolítani. Ezt követően kell az új állapotot fekete fóliatussal kirajzolni, megírni. Végül az előzetes változások esetleg megmaradt ceruzavonalait kell puha radírral eltávolítani.

/Kérdés: Szükséges-e "előzetes" változásátvezetés?/

7.211. Változások vezetése a fővárosi síkraírti nyilvántartási térképeken

A fővárosi földmérési alaptérképek változásainak átvezetésének rendjét a jelenlegi úgymenettel összhangban az alábbiak szerint célszerű kialakítani.

1. Nyilvántartási térképnek a jelenlegi papírnymat helyett az eredeti térkép meglévő transzparens tisztázati másolatait kell kialakítani. Ehhez azokat naprakész állapotba kell hozni.
2. Erről a transzparens nyilvántartási térképről /esetleg a róla poliészter fóliára készített másolatról/ transzparens poliészter fólián kell a változási vázrajzokhoz szükséges másolatokat kiadni a felmérő részére.

3. Ezen a mérettartó másolaton kell a változásokat térképezni. A változások térképezésének színe, a kihúzás módja változatlan marad.
4. Az így elkészített vázrajz - amely ezideig csak számítási vázlat szerepét töltötte be és többnyire pausz papírra készült - lesz a változási vázrajz.
5. Erről a változási vázrajzról kell elkészíteni a Fővárosi Tanács VB. VIII. Városrendezési és Építészeti Főosztálya előirásai szerinti térrajzot.
A VIII. Főosztály a térrajzot jóváhagyása után nyilvántartásába veszi és azonosító számmal látja el.
A jóváhagyott térrajz eredeti példánya a VIII. Főosztályon marad, másolatait a felmérő szerv visszakapja.
6. A változási vázrajzot - eredeti funkciója szerint számítási vázlatot - formatizálás, hajtogatás nélkül kell benyújtani vizsgálatra a Fővárosi Földhivatalhoz a jóváhagyott és nyilvántartási számmal ellátott másolati térrajzokkal együtt.
7. A Fővárosi Földhivatal elvégzi a számítások és a változási vázrajzon történt térképezés vizsgálatát. A helyesnek talált változási vázrajzot a transzparens nyilvántartási térkép alá helyezi és előzetes változásként ceruzával szabatosan átrajzolja az új állapotot. A változással megszűnő állapotot ugyancsak ceruzával a szokásos módon érvényteleníti.
8. Ha a változás jogerőre emelkedik, azt a transzparens nyilvántartási térképen kell átvezetni. Az átvezetés módja azonos a 7.21. pontban leírt végleges átvezetés módjával.
Ha valamely kerület térképeiről új nyomatok készülnek, akkor a nyomdai sokszorosítás során el kell készíteni róluk transzparens poliészter rajzfóliára az 5. pontban leírt végleges nyilvántartási térképeket.

7.22. A változások vezetése a domborzati nyilvántartási térképen

Domborzati nyilvántartási térkép lehet a felméréskor transzparens fóliára készített domborzati eredeti térkép vagy tisztázati másolata és lehet a róla készített transzparens poliészter fólianyomat.

A domborzati nyilvántartási térkép alapanyaga azonos a sikrajzi nyilvántartási térképével. A változások átvezetése a domborzati nyilvántartási térkép rajzának megfelelő színű és tónusu fóliatussal történik.

Kétféle változástípus lehetséges:

- a domborzat tényleges változásai,
- a domborzatrajz hozzáigazítása a változott sikrajzhoz.

A domborzat tényleges változásait a sik- és domborzatrajzi nyilvántartási térképek transzparens poliészter fóliára készített együttes másolatán kell térképezni. Erről, mint domborzati változási vázrajzról kell - vizsgálat után - a domborzati változásokat a domborzati nyilvántartási térképre átvenni. Az átvételhez a változási vázrajzot a transzparens nyilvántartási térkép alá kell illeszteni. Első lépésben eltávolítjuk a térképről a változással megszűnő tartalmat, másodikban fóliatussal kirajzoljuk az új állapotot.

A domborzatrajznak a sikrajzi változásokhoz való hozzáigazításánál /pl. új épületen áthaladó szintvonalnak domborzati segédvonalná váló átalakítása/ a sikrajzot a domborzati térkép alá illesztjük. Ebben a helyzetben végezzük el a szükséges rajzi változtatásokat a domborzati nyilvántartási térképen. Az átvezetést szükség esetén helyszíni eljárás, szemle is meg kell, hogy előzze.

7.3. Az 1:10 000 ma. külterületi és az 1:4000 ma. belterületi átnézeti térképek változásainak vezetése

Az EOTR 1:4000 ma. földmérési alaptérképén átnézetiként ábrázolt területeken a változásokat a nagyobb méretarányú térképekről csak időszakonként - általában évente egyszer - kell átvezetni. Ugyanez vonatkozik az 1:10 000-es átnézeti térképekre, de ezeken a változások átvezetését mindenkor az 1:4000 ma. térképek átnézeti tartalmában bekövetkezett változások átvezetését követően kell végezni.

Csak a végleges változásokat kell a nagyobb méretarányú térképről a kisebb méretarányú átnézeti térképre átvezetni.

Az átvezetéshez szükséges kicsinyítéseket egyszerűbb esetekben magán az átnézeti térképen lehet ceruzával térképezni. Az új állapotnak fekete fóliatussal való kihúzása előtt a változás folytán megszűnő állapotot az átnézeti térképről el kell távolítani. A kihuzás után a megmaradó ceruzavonalakat puha radírral kell kitörölni.

Nagyobb változásnál az érintett részből kicsinyítést kell készíteni és azon kell az új állapotot kialakítani. Ezt követően a térkép alá kell illeszteni a kicsinyítést. Először a megszűnő tartalmat kell eltávolítani, azután az új állapotot kell fekete fóliatussal kirajzolni, megírni. Végül a megmaradó ceruzavonalakat puha radírral el kell távolítani.

8. A térképi adatszolgáltatás

A transzparens nyilvántartási térképekről az adatszolgáltatás többféle módszerrel történhet. A térképi adatszolgáltatásban kétféle alapvető igényt kell kielégíteni:

- mérethelyes és
- közel mérethelyes igényt.

Mérethelyes adatszolgáltatás csak mérettartó nyilvántartási térképről, mérettartó alapanyagra lehetséges.

A térképi adatszolgáltatás az adatszolgáltató járási földhivatalok és a hatékonyabb, termelékenyebb másolókapacitással rendelkező megyei földhivatalok igen szoros együttműködését igényli.

8.1. Mérethelyes térképi adatszolgáltatás

Mérethelyes térképi adatszolgáltatást kell biztosítani a változási vázrajzok céljából készülő térképmásolatok és kivonatok esetében mindig, míg tervezési célokra a megrendelő igényei szerint.

8.1.1. Manuális térképmásolás

A mérethelyes térképi adatszolgáltatás manuális másolással is kielégíthető. A másolatot transzparens poliészter rajzfóliára kell készíteni. A másolatok készítéséhez nagyobb tapadóképessege folytán a fóliatus megfelelőbb, mint a vízestus. Számszerű munkákhoz úgy kell a térképmásolatot, térképkivonatot készíteni, hogy örkeresztek fogják közre az érintett területet.

Több szelvényre eső másolatnál a közös, egymást fedő szelvénykeretek és az egyes szelvényekre eső örkeresztek ki-rajzolása után kell belemásolni az egyes szelvényrészekbe a szükséges tartalmat.

A közös szelvénykeretet csak őrvonalaival ill. örkereszteivel kell ábrázolni.

Ugy is eljárhatunk, hogy az egyes szelvényekbe eső részeket helyzetüknek megfelelően, de egymástól helyzetileg kissé eltolva, szelvényenként önálló egységként másoljuk le. Az azonos, közös szelvénykeret ez esetben minden egyes résznél folyamatos szelvényvonalként másolandó le.

Ha domborzatra is szükség van, akkor azt - az igénylő kívánsága szerint - vagy barna színű tussal magára a síkraírt másolatra másoljuk, vagy külön domborzati másolatot készítünk.

Ez utóbbi esetben, ha nem egész szelvényről készül a másolat, előbb le kell másolni a síkraírtól az érintett örkeresztet. Ezután ezt az örkeresztet tartalmazó lapot az egymásra illesztett síkraírt és domborzati nyilvántartási térképekre illesztjük és fóliatussal elkészítjük a domborzati térképkivonatot.

8.12. Fénymásolás síkfénymásolón

Mérethelyes fénymásolathoz transzparens poliészter diazófóliát kell használni. Készíthető egész szelvény nagyságú fénymásolat éppugy, mint kisebb térképkivonat.

A fénymásolást úgy kell végezni, hogy a nyilvántartási térkép felső lapján lévő térképi tartalom érintkezzék a másolat fényérzékeny rétegével. A másolaton a rajz így a fólia alsó felületére kerül. A fólián a felső felület felől áttekintve kapunk helyes állású képet. A másolat rajzréteggel ellátott felső felületén térképezni, tervezni lehet.

Hogy csak a kívánt térképrész kerüljön a másolatra, azt megfelelő maszkolással lehet elérni. Kettős maszkolással és kettős megvilágítással állandó címfeliratok, záradékok stb. is ráfénymásolhatók a másolatokra. A maszkokat célszerű a szabvány A/4 és A/3 ivnagyságnak megfelelően előkészíteni.

A síkraírtól és domborzatról együttes fénymásolatot is lehet készíteni. A két térképet megfelelően illesztve úgy kell egymáshoz rögzíteni, hogy a síkraírt rajzi felülete érintkezzék a másolat fényérzékeny rétegével. Helyes megvilágítással a kívánt eredményt kapjuk. A maszkolási módszert itt is alkalmazhatjuk.

8.13. Nyomdai másolat

A térképigények egy részét papirnyomattal kell kiegészíteni. Ebből a célból a nyomdai sokszorosítás előtt fel kell tárni az igényeket mind a helyi /községi, városi/, mind a regionális /megyei, országos, körzeti stb./ hatóságoknál, intézményeknél és vállalatoknál. A helyi és a megyei igényeket a megyei földhivatalok, az országos intézmények, hatóságok igényeit a FÖMI Térképtára állapítja meg. A papirnyomatokat az így feltárt igényeknek megfelelő mennyiségben kell elkészíttetni, de minimum a vonatkozó szakmai szabályzatban előírt példányszámban.

Különös gondossággal kell az 1:10 000-es külterületi átnézeti térképekre és az EOTR 1:4000-es átnézetiként a belterületeket is tartalmazó szelvényekre vonatkozó igényeket megállapítani.

8.2. Közel mérethelyes térképi adatszolgáltatás

8.21. Fénymásolás

Forgóhengeres üzemi fénymásolón külön végezzük el a síkra- és külön a domborzat másolását. Együttes másolat ennél az üzemmódnál nem készíthető, ugyanis a fénymásolatok a henger forgása irányában nem mérettartóak.

Sík-fénymásolón készíthető a síkra- és domborzatrajzot együttesen tartalmazó fénymásolat is, azonban az sem mérettartó, ha a másolat papírra készül.

8.22. Térképmásolat készítése egyéb rendszerű másolóberendezésekkel

Kisebb nagyságu /általában A/4/ térképkivonatok készíthetők papíralapanyagu képhordozókra is. Ilyen berendezés pl. a Prexer típusu irodai másolóberendezés. Térképmásolat készítéséhez külön biztosítani kell a teljes térképlap sík fekvését.

Az állandó címfeliratokhoz, záradékokhoz és a másolandó térképi terület körülhatárolásához maszkolást lehet alkalmazni.

A papir, amelyre a másolat készül, nem mérettartó.

8.23. Térképi adatszolgáltatás mikrofilmekről

A földmérési térképekről mikrofilmekre készített felvételekből az eredetivel azonos és attól eltérő méretarányu nagyítások készíthetők.

A változó térképi állapotot új felvételek készítésével lehet követni.